

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของเรื่องที่ศึกษา(Background of the Study)

ในยุคโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์การอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2551. ออนไลน์) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์และระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น โดยมี “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. หน้า 47-64)

ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การในภาคเอกชน จึงนำกระบวนการการจัดการกลยุทธ์มาใช้วิเคราะห์ศักยภาพ และเปรียบเทียบตนเองกับคู่แข่งในด้าน จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคเพื่อใช้สร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง (A. Thompson, A. J. Strickland III & John E. Gamble. 2007. p.p. 49-128) อย่างไรก็ตามการจัดการกลยุทธ์มักล้มเหลวจากกระบวนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Wheelen & Hunger. 2002. p. 192) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำ (พสุ เดชะรินทร์. 2008. หน้า 1) การจัดการองค์การสมัยใหม่จึงหันมาให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำและกระจายความรับผิดชอบด้านการจัดการกลยุทธ์ไปสู่ทุกภาคส่วนในองค์การ (Tim O'Shannassy. 2003. p.53)

ในช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา เกิดความเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการจัดการองค์การจากการมุ่งเน้นด้านการจัดการกระบวนการ ไปสู่การจัดการภาวะผู้นำโดยการสร้างแรงจูงใจ หรือแรงบันดาลใจ ในการขับเคลื่อนคนให้เกิดผลงาน (นิตย สัมมาพันธ์. 2548. หน้า 139) บริบทของผู้นำจึงไม่ใช่การใช้อำนาจตามที่เท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์และความรู้สึกของบุคคลด้วยการมอบหมายอำนาจ และสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมผู้นำที่สร้างประสิทธิผลได้จึงต้องต้องมีมุมมองด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยสร้างความเชื่อมโยงการจัดการในมิติต่างๆ เพื่อพัฒนาคนไปสู่ความเป็นมืออาชีพ (Dafit. 2005. p. 476) ภาวะผู้นำจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่อาจนำองค์การ ไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ (Suvasubramaniam. Murry. Avolio.& Jung. 2002. pp. 66-96.)

ภาวะผู้นำจึงเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกในเชิงอิทธิพลเหนือบุคคลและกลุ่มคนในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของตนเอง หน่วยงาน หรือองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลโดยรวมต่อองค์กร (รัตติกรณ์ จงวิศาล.2551. ออนไลน์) นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Yukl & Van Fleet. 1982. pp. 87-108.) นอกจากนี้พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของผู้นำจะสนับสนุนให้งานในหน้าที่ของพนักงานดีขึ้นและสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายของทีมหรือองค์กรได้ (Bettencourt. 2004. , pp. 165-180.) ภาวะผู้นำจึงเป็นประเด็นสำคัญที่องค์กรทั้งภาครัฐกิจเอกชน และนักวิชาการต่างสนใจทำการศึกษากันอย่างกว้างขวาง

การศึกษาริบทด้านความหมาย นิยาม รูปแบบ คุณสมบัติ และบทบาทของภาวะผู้นำส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในเชิงพฤติกรรมในกรอบแนวคิดด้านประสิทธิภาพ และความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำองค์กร อาทิการศึกษาคุณสมบัติของผู้นำกลยุทธ์ทางการวิเคราะห์สถานการณ์ การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ การกำหนดทิศทางองค์กร การกำหนดทางเลือกเชิงกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผลการจัดการแผนกลยุทธ์ ในผู้บริหารระดับสูงในองค์กรซึ่งเป็นแนวทางของการสรรค์สร้างแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างศักยภาพและความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร (Daren E. Hancott. 2004.Abraham Carmeli and John Schaubroeck. 2006.James I. Schaap. 2006.Rubina Mahsud. 2006. Patricia M. Guzman. 2007)

ส่วนการศึกษาในบริบททางด้านความสัมพันธ์หรือทางด้านอิทธิพลระหว่างภาวะผู้นำในเชิงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สมรรถนะ หรือความสามารถ และผลที่มีต่อการดำเนินงานขององค์กรในระดับต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในบริบทด้านความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำที่มีต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารจัดการ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และการใช้คุณลักษณะเฉพาะในพฤติกรรมกรรมการสั่งการและการสนับสนุนของผู้จัดการการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อพฤติกรรมของผู้จัดการ การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับประสิทธิภาพใน โรงเรียนอาชีวะเอกชนการศึกษาผลกระทบจากความฉลาดทางอารมณ์ของทีม และผู้นำทีมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่ม การศึกษาผลของความฉลาดทางอารมณ์ต่อความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยน และประสิทธิผลของกลุ่มผู้บริหาร และการศึกษาอิทธิพลของบุคลิกภาพการคิดเชิงวิเคราะห์และคุณลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ในการเป็นผู้นำของผู้จัดการ (Karen Dianelokelani Bryson. 2004. Colleen Joy Butler. 2005. เปรมปรีดี หมู่วิเศษ. 2549. Elizabeth Christine Stubbs. 2005. Angela Elizabeth Gordon. 2007. John D. Benson.2009.Fernando A. D'Alessio. 2006)

ดังนั้นการศึกษาภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำกลยุทธ์ ข้างต้นจึงเป็นการศึกษาโดยให้ความสำคัญในด้านความเก่งของบุคคล แต่ปัจจุบันนักวิชาการในซีกโลกตะวันตกได้หันมาให้ความสนใจทำการศึกษาภูมิปัญญาทางด้านพุทธศาสนาซึ่งพบว่าสามารถนำแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากรรม

ฐาน (Vipassana Meditation) มาประยุกต์ใช้ในทางการแพทย์เพื่อลดความเครียดของผู้ป่วย และสามารถใช้ในการพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) ของบุคคล ซึ่งวุฒิภาวะทางอารมณ์เป็นปัจจัยส่งเสริมภาวะผู้นำในด้านประสิทธิภาพการเรียนรู้ การทำงาน การพัฒนาอาชีพ การสร้างปฏิสัมพันธ์ และการสร้างเสริมมนุษยสัมพันธ์ของบุคคล (เพทาย เย็นจิตโสมนัส. 2553 . ออนไลน์) นอกจากนี้ศาสตราจารย์วิลเลียม. ดับเบิลยู. จอร์จ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้นำการปฏิบัติวิปัสสนามาใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำในรูปแบบที่เรียกว่าภาวะผู้นำสัมมาสติ “Mindful Leadership” (William W. George. 2010. Online) ในทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่าการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเป็นหนทางแห่งการสร้างปัญญา เป็นแนวทางการปฏิบัติที่มีประโยชน์ มีคุณค่า ไม่ล้าสมัยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้จริงดังจะเห็นได้จากการที่ชาวตะวันตกได้ให้ความสนใจและทำการศึกษากันอย่างเป็นระบบและได้พัฒนากระบวนการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้ก้าวหน้าไปอย่างมาก (เพทาย เย็นจิตโสมนัส. 2553 . ออนไลน์.)

ในทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติกรรมฐานกัมมัฏฐานหรือการภาวนา (Mindful Meditation , Vipassana Meditation) เป็นแนวทางเพื่อการอบรมทางจิตให้เกิดความสงบ และเกิดปัญญาขึ้นในผู้ปฏิบัติ (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต. 2538. กรรมฐาน. กัมมัฏฐาน. หน้า 1-25. ออนไลน์) ซึ่งผู้นำองค์กรสามารถนำไปเพื่อจัดการกับความเครียด หรือความขัดแย้งระหว่างบุคคลภายในองค์กรได้ (Roop Jyoti. Online. 2011) จากความเชื่อมโยงระหว่างการปฏิบัติกรรมฐานภาวะผู้นำ (Leadership) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ซึ่งบริบทของทั้ง 3 ปัจจัยล้วนมีอิทธิพลต่อความสามารถ และความสำเร็จในทางวิชาชีพของบุคคล (Satinder Dhiman. 2009. Metta Karuna McGarvey. 2010. Sara W. Lazara. Et al. 2005. ABI/INFORM Trade & Industry. 2007) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกในอัตลักษณ์ด้านความเก่ง แต่การปฏิบัติกรรมฐานเป็นการภาวนาเพื่ออบรมจิตให้เกิดความสงบ และเป็นการศึกษาธรรมในทางปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจภาวะต่างๆ รอบตัวตามความเป็นจริงเพื่อไม่ให้ถูกรอบงำด้วยความทุกข์ และกิเลสและทำให้เจริญงอกงามด้วยคุณธรรม(พระธรรมปิฎก: ป.อ.ปยุตโต. 2538. ภาวนา. หน้า 177 - 209 . ออนไลน์) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงคุณธรรมความดีในตัวบุคคลและเป็นเครื่องหมายของคุณธรรมจริยธรรม (สนอง วรอุไร. 2553. หน้า 10) นอกจากนี้ผู้นำสามารถนำหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมในทางพุทธศาสนาเพื่อการบริหารจัดการงานด้วยคุณธรรมมาเป็นเครื่องมือทางการบริหารที่ครอบคลุมหลักการในการบริหารจัดการที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ หลักด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน (วรภาส ประสมสุข และนิพนธ์ กินาวงศ์. 2550. หน้า 63)

นอกจากนี้การปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งเป็นการปฏิบัติเพื่อควบคุมจิตของผู้ปฏิบัติให้เกิดความสงบและส่งผลให้สามารถพิจารณาเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้นรอบตัวตามสภาวะของความเป็นจริงที่เกิดขึ้นด้วยการใช้ปัญญา ปารศจากอคติแล้วยังเป็นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาพละ 5 ที่มี

ในตัวผู้ปฏิบัติให้เข้มแข็งเพื่อควบคุมผล 5 โดยผล 5 ที่มี 5 ด้าน ประกอบด้วยกำลังแห่งการตั้งมั่น จากความศรัทธาในการปฏิบัติ ด้วยความวิริยะพากเพียรในการดำรงสติมั่นคงจนเกิดเป็นสมาธิ อย่างต่อเนื่องแน่วแน่ไม่ขาดสาย เมื่อมีกำลังทั้ง 4 ข้างต้นอย่างมั่นคงแล้วจะนำไปสู่ปัญญาตามมา ซึ่ง กำลังทั้ง 5 ด้าน เป็นกำลังเกื้อหนุนซึ่งกันและกันที่มีในตนเองมาแต่เดิมให้เข้มแข็งขึ้น

ดังนั้น การศึกษาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยผล 5 ในผู้ปฏิบัติกรรมฐาน ในพุทธศาสนาเถรวาทกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิง ปัญญาในผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารไทยครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงใน 3 ปัจจัยในตัวแบบโดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการจัดการทางธุรกิจทางตะวันตก เข้ากับหลักธรรมและการปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเถรวาท ตามแนวคิดตะวันออกเพื่อให้เกิดองค์ ความรู้ใหม่ทางด้านการบริหารจัดการธุรกิจโดยหวังที่จะนำเอาองค์ความรู้ และข้อค้นพบไป ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่มีคุณลักษณะเป็นที่พึงประสงค์ขององค์กร โดยยึดตามหลักธรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรม และจริยธรรมในตัวบุคคลเพื่อให้องค์กร สังคม และ ประเทศมีบุคคลากรที่มีคุณลักษณะครบถ้วนทั้งในด้านความเก่ง และด้านความดีไปพร้อมกัน ซึ่ง เชื่อว่าจะเป็นคุณูปการในเชิงวิชาการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ทั้งในทางทฤษฎี และ การนำไปประยุกต์ใช้ได้ทางปฏิบัติได้

ความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา (Rationale of the Study)

ภาวะผู้นำเป็นภาวะของความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล (interpersonal aspects) ความ เปลี่ยนแปลง (change) การสร้างแรงคลใจ (inspiration) การสร้างแรงจูงใจ (motivation) และการใช้อำนาจเชิงอิทธิพล (influence) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทบาทของผู้นำการจัดการกลยุทธ์ (strategic leadership) ซึ่งเป็นผู้นำทาง ผู้กำหนดวิสัยการ และเป็นผู้ป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ในที่สุด (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2554, หน้า 1, ออนไลน์) และยังมี บทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร (Bass, 1990) ผู้นำจึงต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นใน การพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ องค์กร (พระมหาวิชัยชิวเมธี, 2552, หน้า 12)

นับแต่ปีค.ศ. 2000 เป็นต้นมาได้พบบทเรียนหลายอย่างที่แสดงถึงความล้มเหลวและความ ไม่สอดคล้องในการนำบริบทแนวคิดด้านการบริหารจัดการแบบตะวันตกมาใช้กับสังคมในชาติ ตะวันออก ปัจจุบันจึงเกิดกระแสการตื่นตัวในหมู่นักวิชาการที่ทำการศึกษาในเรื่องวิถีเอเชียมากขึ้น โดยการนำพุทธวิธีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรจนเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น โดยเฉพาะ ผู้นำองค์กรในประเทศไทย (อุทัย บุญประเสริฐ, 2553, ออนไลน์)

คงจะเห็นได้จากการที่สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น โดยให้ความสำคัญในด้านศีลธรรมลดน้อยลง ต่างมุ่งแสวงหารายได้เพื่อสนองความต้องการความสุขส่วนตัวด้วยการโลกส่วนตัวมากขึ้น จนก้าวเข้าสู่ภาวะวิกฤตความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ไขปัญหามากขึ้นตลอดจนพบปัญหาด้านความโปร่งใสและไม่สุจริต สะท้อนให้เห็นได้จากสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐที่ยังไม่ดีขึ้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาคนในทุกกลุ่มวัยด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่องทั้งทางกายและทางใจอย่างเป็นองค์รวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. หน้า 9,10, 13, 14, 22. ออนไลน์) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีประเด็นบ่งชี้ว่าผู้นำในสังคมส่วนใหญ่ไม่เป็นตัวอย่งที่ดีไม่มีความน่าเชื่อถือ และใช้อำนาจในทางที่ผิด ดังนั้นคุณธรรมและจริยธรรมของผู้นำในสังคมไทย จึงเป็นวิกฤติการณ์ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข โดยใช้แนวทางตามหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อปลูกฝัง และพัฒนาผู้นำทั้งในทางกาย ทางใจ และทางปัญญา (สุเชาว์ พลอยขุม. 2547. ออนไลน์)

วิกฤติทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม มาจากการที่มนุษย์แม้จะมีความฉลาดในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และรู้ว่าควรประพฤติปฏิบัติอย่างไร แต่กลับไม่ปฏิบัติหรือไม่ลงมือปฏิบัติทั้งนี้อาจเกิดจากการขาดปัญญารู้เท่าทันปัญหา การปฏิบัติกรรมฐานจึงเป็นกุศโลบายที่สามารถนำมาใช้เพื่อฝึกจิตให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง เข้าใจและหยั่งรู้ตรงตามสภาวะที่มันเป็นจริงด้วยเหตุผลเป็นอิสระเกิดปัญญารู้เท่าทันสิ่งต่างๆทำให้สามารถปฏิบัติสิ่งต่างๆได้อย่างถูกต้องเหมาะสมพอดีและไม่ว่าจะเป็นชาติภาษาใดเมื่อปฏิบัติแล้วย่อมพบกับการเปลี่ยนแปลงในตนเองในทางที่ดีขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน (สุมาลี นิมนานิตย์. 2550. ออนไลน์) และเป็นกระบวนการในการสร้างคนดี มีคุณธรรม (จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2548. หน้า 1-3)

ดังนั้นองค์กรที่มีผู้นำที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว ย่อมส่งผลให้กิจกรรมต่างๆขององค์กรการดำเนินไปด้วยดีด้วยหลักคุณธรรมและจริยธรรม และจะเป็นผู้ที่มิมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม และผลักดันในการสร้างกฎระเบียบหรือมาตรฐานให้เกิดขึ้นในองค์กรด้วยหลักคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนร่วมกัน (สายฤดี วรรกิจโกศาทร และคณะ. 2552. หน้า 11-12. ออนไลน์) และการที่ผู้นำพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นการแสดงบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการชักนำสมาชิกและบุคคลากรในหน่วยงานที่ตนบังคับบัญชาให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และสร้างพันธะผูกพันความไว้วางใจให้เกิดขึ้นระหว่างพนักงานในหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดเจตคติในทางบวกต่อองค์กร และสร้างเสริมพฤติกรรมในการทำงานที่ดีที่นำไปสู่ประสิทธิผลขององค์กร (นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. 2550. หน้า 50-64)

อย่างไรก็ตามการที่บุคคลจะทำความดีนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพทางจิตใจ ซึ่งถ้าบุคคลที่จิตใจยังไม่พัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นก็จะเป็นผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อม การตัดสินใจเพื่อทำ

ความดีละเว้นความชั่วได้ก็จะกระทำเฉพาะในสถานการณ์ที่มีผู้ออกคำสั่ง หรือมีผู้สอดส่อง ควบคุม บังคับ หรือยอมปฏิบัติเพียงเพราะกลัวถูกลงโทษกลัวผู้อื่นเห็นกลัวถูกจับได้ หรือเพื่อต้องการรางวัลตอบแทนเท่านั้น แต่บุคคลที่สามารถพิจารณาด้วยตนเองได้อย่างรอบคอบไม่เห็นแก่ตัวทำตามกฎระเบียบในการทำงานเพื่องานด้วยใจรักอย่างเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน และเพื่อส่วนรวมเป็นสำคัญอีกทั้งเป็นผู้ที่มีจิตใจแข็งแกร่งไม่พ่ายแพ้ต่อสภาพการขู่ขู่ให้ทำชั่วมีระเบียบวินัยสามารถควบคุมบังคับตนเองให้ทำความดีได้เสมอแม้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นก็ตามซึ่งจัดว่าเป็นคนดี มีจิตใจสูงซึ่งมีอยู่น้อยในสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2554. หน้า 8-9)

คุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง“ผู้นำ” ทั้งนี้หากผู้รู้คุณธรรมจริยธรรมเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปผลกระทบที่เกิดตามมาอาจเล็กน้อย หรือไม่มีผลกระทบต่อผู้อื่นมากนัก แต่หากบุคคลผู้นั้นเป็นผู้นำแล้วย่อมจะส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง และอาจทำให้องค์กร สังคม ประเทศชาติ หรือนานาชาติเกิดความเสียหาย และหากองค์กรใดมีผู้นำที่ไร้คุณธรรมจริยธรรมย่อมส่งผลให้ผลงานขององค์กรตกต่ำในที่สุดจนไม่สามารถแข่งขัน และดำรงกิจการอยู่ได้อีกต่อไป (ภาณุวัฒน์ พันธุ์แพ. 2546. หน้า 61) สอดคล้องกับริชาร์ดที่กล่าวว่าบรรยากาศด้านจริยธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ค่อนข้างมีปัญหาโดยร้อยละ 48 ของพนักงานยอมรับว่าเคยละเมิดคุณธรรมจริยธรรมในที่ทำงาน ด้วยการแกล้งลาป่วย จนถึงขโมยเงินหรือสินค้า และที่สำคัญแม้บุคลากรในระดับผู้บริหารก็มีทัศนคติว่าการถือโกงเป็นเรื่องธรรมดาโดยเฉพาะในกรณี que ผู้บริหารระดับสูงกำหนดให้ผู้จัดการหรือผู้บริหารระดับกลางต้องรักษาเป้าหมายยอดขายซึ่งเป็นการกดดัน และส่งเสริมให้ผู้จัดการจำเป็นต้องทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาเป้าหมายไว้ แม้ด้วยวิธีการที่อาจไม่ถูกต้องตามหลักคุณธรรมจริยธรรมก็ตาม แต่ในทางกลับกันหากผู้นำองค์กรมีคุณธรรมจริยธรรมและทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีด้วยการส่งเสริมให้พนักงานทำในสิ่งที่ถูกต้องแล้วพบว่ามักไม่ค่อยมีปัญหาในด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรในองค์กรมากนักคุณสมบัติในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากรในองค์กรจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกองค์กร (Richard L. Daft. 1999. pp. 365-367)

คุณธรรม และจริยธรรมจึงเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้นำองค์กร เห็นได้จากการที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่งเสริมคุณธรรมในผู้ประกอบการด้วยการจัดให้มีรางวัลผู้บริหารสูงสุดยอดเยี่ยม (Best CEO Awards) ซึ่งเป็นรางวัลเกียรติยศที่มอบให้แก่ผู้บริหารสูงสุดที่มีความเป็นผู้นำยอดเยี่ยมที่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จโดยยึดหลักคุณธรรมในการบริหารองค์กร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2556. หน้า 10-11. ออนไลน์)

เมื่อพิจารณากิจการธนาคารพาณิชย์ซึ่งในยุคเริ่มต้นเป็นการให้บริการด้านรับฝากเงิน และให้การสนับสนุนทางด้านสินเชื่อต่อประชาชน จึงเป็นกิจการที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศชาติซึ่งเป็นกิจการที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์

โดยมีข้อบังคับสำคัญที่ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการใดๆ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศหรือแก่ประโยชน์ของประชาชนหรือเป็นการเอาเปรียบลูกค้าหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เป็นธรรม (จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, 2505. ออนไลน์)

แต่จากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและภาวะการแข่งขันในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์นอกจากการให้บริการในด้านการรับฝากเงิน และการให้สินเชื่อแล้ว ธนาคารยังจำเป็นต้องขยายขอบเขตการให้บริการไปสู่การให้บริการในผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่นๆ เพิ่มขึ้นอย่างมาก อาทิ ประกันชีวิต กองทุนรวม ตราสารทางการเงิน ตราสารหนี้ ตราสารทุน และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่นๆ ตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดเงินและตลาดทุน นอกจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการขยายจากเดิมแล้ว ยังต้องใช้ความรู้ความชำนาญในด้านการขายและงานในด้านเทคนิค และต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานผ่านกลุ่มงานหรือทีมงานที่มีมากขึ้นด้วย (Adeame, 2000, p. 1) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานของผู้บริหารและพนักงานธนาคารในทุกระดับที่มีความท้าทายยากลำบาก และมีการแข่งขันสูงขึ้นเป็นลำดับนอกจากนี้ธนาคารยังได้กำหนดเป้าหมายยอดขายผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่างๆ ของธนาคารให้ผู้บริหารและพนักงานของธนาคารในแต่ละปีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงนี้อาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่ธนาคารในทุกระดับมีแนวโน้มที่เหมือนถูกบังคับให้ต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ถูกธนาคารกำหนด ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงอย่างยิ่งต่อคุณธรรม และจริยธรรมของบุคคลากรที่ถูกกำหนดเป้าหมายได้

ผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายทรัพยากรบุคคลของธนาคารพาณิชย์ไทยจำนวน 14 แห่ง ตามรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556, ออนไลน์) พบว่า มีธนาคารพาณิชย์ไทยจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ที่ได้จัดตั้งชมรมหรือสมาคมทางด้านพุทธศาสนาเพื่อทำหน้าที่จัดกิจกรรมต่างๆ ทางด้านพุทธศาสนา อาทิ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ได้จัดตั้ง “ชมรมศาสนาและการกุศล” หรือ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ได้จัดตั้ง “ชมรมส่งเสริมจริยธรรม และคุณภาพชีวิต” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเดียวกันเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่พนักงานซึ่งแสดงว่าธนาคารได้ให้ความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่พนักงานธนาคารให้เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นแนวทางในการเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอันจะนำไปสู่การสร้างสรรคั้วตนธรรมองค์กรที่มีหลักบรรษัทภิบาลต่อไป

การศึกษา “ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง พละ 5 และพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 ของผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย” ครั้งนี้ จึงทำการศึกษาเพื่อค้นหาความสัมพันธ์เชิง

สาเหตุในกลุ่มตัวอย่างที่มีอัตลักษณ์พิเศษเฉพาะกลุ่มซึ่งผ่านกระบวนการพัฒนาจิตในฝ่ายกุศลให้เข้มแข็งด้วยการประยุกต์แนวคิดตามหลักการปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท มาใช้พัฒนาบุคคลในระดับจัดการของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยผู้ศึกษามุ่งหวังนำข้อค้นพบไปใช้พัฒนาบุคลากรในระดับบริหารให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสมบูรณ์ครบถ้วนทั้งทางด้านความเก่ง และความดีในการบริหารจัดการหน่วยงาน และองค์กรที่ตนรับผิดชอบ

การปฏิบัติกรรมฐานในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ได้บันทึกไว้ในคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ได้จัดทำขึ้น โดยพระมหากัสสปเถระฐานะพุทธสาวกที่มีพรรษาสูงสุดในขณะนั้นเป็นประธานในการรวบรวมคำสอนที่พระพุทธเจ้าได้แสดงเคยไว้ ณ สถานที่ และ โอกาสต่างๆ ร่วมกับสาวกที่ได้รับฟังพระธรรมเทศนาโดยตรงจากพระพุทธเจ้าจำนวน 500 รูป หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว 3 เดือน (พระพรหมคุณาภรณ์: ป.อ. ปยุตโต. 2539. หน้า 1-16) โดยผู้ปฏิบัติกรรมฐานจะเกิดการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นไปเองตามธรรมชาติด้วยแห่งเหตุปัจจัยเรียกว่า สภาวะธรรม (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต. 2538. ภาวนามัย. หน้า 177-209. ออนไลน์) เป็นการรับรู้สภาวะตามธรรมชาติของรูป และนามตามเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้นของชีวิตส่งผลให้ผู้ปฏิบัติคลายจากความยึดมั่นถือมั่น รู้จักตัวเองมากขึ้น เข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้นทำให้ผ่อนคลายจิตจึงค่อยๆ สงบลง (พระคันธสาราภิงส์. 2551. หน้า 5-6, 8-9)

สภาวะธรรมในทางพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นผลที่เกิดจากการปฏิบัติกรรมฐานแยกเป็นสายสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน (พระพรหมคุณาภรณ์: ป.อ. ปยุตโต. 2539. หน้า 4) การปฏิบัติแต่ละสายมีอานิสงส์ต่อผู้ปฏิบัติแตกต่างกัน การปฏิบัติสมถกรรมฐานส่งผลให้จิตสงบตั้งมั่นเป็นสมาธิ ส่วนวิปัสสนากรรมฐานส่งผลให้ให้เกิดความเห็นแจ้งรู้ชัดในสิ่งทั้งหลายตรงตามสภาวะของมันด้วยปัญญาเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต. 2541. หน้า 261) แต่การปฏิบัติทั้งสองแนวทางส่งผลให้ผู้ปฏิบัติสามารถควบคุมอารมณ์และการแสดงออกทางพฤติกรรมในทางที่ชอบธรรมและถูกต้องได้เช่นเดียวกัน (พระราชพรหมยาน. 2554. หน้า 48-59. ออนไลน์) การปฏิบัติกรรมฐานต้องอาศัยพละ 5 ที่บุคคลมีในตัวเองมาแต่เดิม (พระกัมมัญฐานาจริยะอุปัชฌิตาภิงสะ. 2555. หน้า 4) พละ 5 เป็นธรรมในหมวดกำลังที่ทำให้ผู้ยึดถือมีบุคลิกภาพของผู้นำที่สามารถนำตนเองให้ประสบความสำเร็จ และเกิดความมั่นคงแก่ชีวิตประกอบด้วยศรัทธาพละ วิริยะพละ สติพละสมาธิพละและปัญญาพละ (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต. 2538. พละ 5. หน้า 177-209. อินทรี 5. หน้า 357-442. ออนไลน์) เมื่อฝึกดีแล้วจะเป็นคุณสมบัติที่คงอยู่ในตัวผู้ฝึกสามารถนำไปเป็นหลักปฏิบัติเพื่อควบคุมตนเองไม่ให้ใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรการปฏิบัติกรรมฐานจึงเป็นการปฏิบัติเพื่อฝึกจิตให้เกิดคุณธรรมในบุคคลเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดำรงชอบด้วยศีลธรรม และมีสภาวะจิตมั่นคงแสดงออกตามเหตุผล เรียกว่า “อริยะบุคคล” (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต. 2538. อริยะ. อริยะบุคคล. หน้า 357 - 442. ออนไลน์) ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถละความเป็นตัวตน

ความล้มเหลวของความเชื่อที่ไม่มีสัญชาตญาณ ทอสะ และโมหะให้เบาบางลง (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต, 2538, โสคาบัน, หน้า 295 - 353, ออนไลน์) อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้ก็ยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ ดังปรากฏหลักฐานตามคัมภีร์พระไตรปิฎกว่ามีคนจำนวนมากที่เข้าถึงกระแสพระนิพพานหมายถึงผู้ที่สามารถมองเห็นกระแสพระนิพพานแล้วแต่ยังครองเรือน มีครอบครัว และดำเนินชีวิตที่ดั่งงาม ชอบด้วยศีลธรรม และอยู่ในสังคมชาวโลกได้ (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต, 2541, หน้า 261) บุคคลเหล่านี้จึงไม่มีความคิดในทางที่จะทำให้ตนเอง ผู้อื่นหรือทำให้ทั้งตนเอง และผู้อื่นต้องลำบากเดือดร้อน (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต, 2541, หน้า 276-277)

การศึกษา ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง พละ 5 และพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 ของผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อสืบค้นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยพละ 5 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท กับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในบริบทของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย โดยศึกษาจากกลุ่มเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อยืนยันองค์ประกอบปัจจัยและความสัมพันธ์ในตัวแบบที่ทำการศึกษา โดยมุ่งหวังนำข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรของธนาคารเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานแก่พนักงานธนาคารให้มีการดำเนินชีวิตที่ดั่งงาม ชอบด้วยศีลธรรม ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ และมีสถานะจิตมั่นคงไม่หวั่นไหว มีการแสดงออกตามเหตุผลด้วยการพิจารณาเห็นด้วยปัญญา ไม่มีความคิดในทางที่จะทำให้ตนเอง ผู้อื่น หรือทำให้ทั้งตนเอง และผู้อื่นต้องลำบากหรือเดือดร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความมุ่งหวังนำข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพนักงานธนาคารในระดับผู้บริหารให้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับพนักงาน ด้วยการทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี ด้วยการยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานให้เอื้อต่อการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม และให้พนักงานได้ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน อันจะนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมด้านคุณธรรมในองค์กร และสร้างให้เกิดมีหลักบรรษัทภิบาลที่ดีขึ้นในองค์กร

คำถามการวิจัย (Questions of the Study)

1. ตัวแปรในโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพละ 5 ในผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท พฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย ประกอบด้วยตัวแปรองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง
2. ปัจจัยพละ 5 ในผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท พฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย มี

ความสัมพันธ์กันหรือไม่

3.ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยผล 5 ในผู้ปฏิบัติกรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท กับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of the Study)

1. ศึกษาความเป็นองค์ประกอบตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงในตัวแบบโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในปัจจัยผล 5 ในผู้ปฏิบัติกรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท พฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

2. ศึกษาระดับผล 5 ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และระดับความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย ในผู้ปฏิบัติกรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทของผู้บริหาร

3. ทดสอบตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยผล 5 ในผู้ปฏิบัติกรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท พฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. ศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยผล 5 ในผู้ปฏิบัติกรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท พฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

ขอบเขตการศึกษา (Scope of the Study)

1. ขอบเขตด้านกรอบประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ไทย ที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป รับเป้าหมายกลยุทธ์ประจำปี และเป็นผู้จัดทำหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการจัดการกลยุทธ์องค์กรในระดับใดระดับหนึ่ง อาทิ แผนการจัดการกลยุทธ์ระดับองค์กรระดับหน่วยงาน หรือระดับปฏิบัติการ ในธนาคารที่มีชมรมเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและสนับสนุนให้พนักงานปฏิบัติกรมฐานเพื่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานให้แก่พนักงานจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) 2) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) 3) ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) และ 4) ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)

2. ขอบเขตด้านทฤษฎี

ทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยนำกรอบทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ของ B. F. Skinner ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งมีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมด้วยเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ เงื่อนไขประการแรกเป็นเงื่อนไขนำ (Antecedents: A) หมายถึงเหตุการณ์สภาพการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนการแสดงออกทางพฤติกรรม โดยเงื่อนไขประการแรกเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเงื่อนไขประการที่สอง ได้แก่ การพิจารณาและตัดสินใจว่าควรหรือไม่ควรแสดงออกทางพฤติกรรม (Behavior: B) ของบุคคล และนำไปสู่เงื่อนไขประการสุดท้าย ได้แก่ ปัจจัยผลกรรม หรือผลจากการกระทำ (Consequences: C) หมายถึงเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรมแล้วและผลจาก 2 เงื่อนไขแรกจะส่งผลต่อพฤติกรรมให้มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยสม่ำเสมอลดลงหรือยุติลงก็ได้โดยปัจจัยทั้ง 3 ประการจะดำเนินอย่างต่อเนื่องกันไปแต่การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ของเงื่อนไขนำ (Antecedents: A) ได้แก่ พละ 5 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่ส่งผลต่อเงื่อนไขการพิจารณาและตัดสินใจว่าควรหรือไม่ควรแสดงออกทางพฤติกรรม (Behavior: B) ของบุคคลในเงื่อนไข 2 ได้แก่ พฤติกรรมด้านคุณธรรมในบริบทของสังคหวัตถุธรรม 4 และปัจจัยด้านความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย เท่านั้น

3. ขอบเขตด้านกรอบตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 1 ตัวแปรปัจจัยพละ 5 (PALA5) ในผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพระพุทธศาสนาเถรวาท และตัวแปรสังเกต 5 ตัวแปร ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านศรัทธาพละ (SATTHA)
- 2) ปัจจัยด้านวิริยะพละ (VIRIYA)
- 3) ปัจจัยด้านสติพละ (SATI)
- 4) ปัจจัยด้านสมาธิพละ (SAMATI)
- 5) ปัจจัยด้านปัญญาพละ (PANYA)

2. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 2 ตัวแปรและตัวแปรสังเกต 8 ตัวแปร ได้แก่

2.1 ปัจจัยพฤติกรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 (SANGKHAHA) ในผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพระพุทธศาสนาเถรวาทประกอบด้วยตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปร ได้แก่

- 1) ปัจจัยหลักกรรมในมิติด้านทาน (THAN)
- 2) ปัจจัยหลักกรรมในมิติด้านปิยวาจา (PIYAVAJA)
- 3) ปัจจัยหลักกรรมในมิติด้านอัทธจริยา (ATTHAJAR)
- 4) ปัจจัยหลักกรรมในมิติด้านสมานัตตตา (SAMANATT)

2.2 ปัจจัยด้านความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

(SA_PANYA) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปรได้แก่

- 1) ปัจจัยปัญญาในด้านบุคคล (PAN_1)
- 2) ปัจจัยปัญญาในด้านบริบท (PAN_2)
- 3) ปัจจัยปัญญาในด้านกระบวนการ (PAN_3)
- 4) ปัจจัยปัญญาด้านผลการดำเนินการ (PAN_4)

4. ขอบเขตด้านสถานที่

ขอบเขตด้านสถานที่การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารงานระดับต้นขึ้นไป ซึ่งปฏิบัติกรรณฐาน และเป็นผู้รับเป้าหมายกลยุทธ์ประจำปี หรือเป็นผู้จัดทำ หรือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธนาคารในระดับใดระดับหนึ่งของธนาคารพาณิชย์ไทย 4 แห่ง ได้แก่ 1) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) 2) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) 3) ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) และ 4) ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ไทย ที่มีชมรมทางพระพุทธศาสนา และจัดให้มีกิจกรรมสนับสนุนการปฏิบัติกรรณฐานเพื่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่พนักงาน

5. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลใช้เวลาทั้งสิ้น 3 เดือน ระหว่างเดือนกันยายน 2556 ถึง เดือนพฤศจิกายน 2556

นิยามศัพท์

เพื่อให้การสื่อสารระหว่างผู้วิจัยและผู้อ่านงานวิจัยในครั้งนี้มีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้วิจัยจึงขอานิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

1. **รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น** หมายถึง สิ่งที่แสดงให้เห็นลักษณะความสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยพละ 5 ในผู้ปฏิบัติกรรณฐานในพุทธศาสนาเถรวาท กับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในบริบทของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาในผู้นำการจัดการกลยุทธ์ในผู้จัดการธุรกิจไทย โดยการเขียนเป็นแผนภาพแสดง
2. **พุทธศาสนาเถรวาท** หมายถึง นิกายหนึ่งในพระพุทธศาสนาที่ยึดถือหลักกรรมวินัยจากการรวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าตั้งแต่ครั้งแรกมาเป็นแบบแผนในการปฏิบัติ ซึ่งมีผู้นับถือและแพร่หลายในประเทศไทย พม่า ลังกา ลาว และกัมพูชา
3. **การปฏิบัติกรรณฐานในพุทธศาสนาเถรวาท** หมายถึง วิธีการฝึกอบรมจิตตามแนวทางในพุทธศาสนานิกายเถรวาทมี 2 ประเภท ได้แก่ สมถกัมมัฏฐานและ วิปัสสนากัมมัฏฐาน
4. **สมถกัมมัฏฐาน** หมายถึง วิธีการฝึกอบรมจิตเพื่อให้จิตแน่วแน่สงบตลอดระยะเวลาที่อยู่

ในระหว่างการศึกษาปฏิบัติเป็นการพัฒนาด้านคุณธรรมให้ก้าวหน้าในการทำความดี

5. สมาธิ หมายถึง ความตั้งมั่นของจิตในอารมณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างแน่วแน่อย่างเดี่ยว แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ขณิกสมาธิ หมายถึง สมาธิระดับที่ 1 เป็นสมาธิชั่วขณะซึ่งเป็นความสงบขั้นต้นพอ สำหรับใช้ในการเล่าเรียนทำการงานให้ได้ผลดี ทำให้จิตใจสงบสบายจากการได้ พักชั่วคราว
2. อุปจารสมาธิ หมายถึง สมาธิระดับที่ 2 เป็นสมาธิที่จวนจะแน่วแน่ในการระงับ นิเวศน์ทั้งห้าซึ่งเป็นสิ่งที่คอยขัดขวางความดีของจิตใจไม่ให้ก้าวหน้าในการพัฒนา ด้านคุณธรรมเพื่อการทำความดี
3. อัปปนาสมาธิ หมายถึง สมาธิระดับที่ 3 เป็นสมาธิที่จิตตั้งมั่นอย่างสนิทแน่วแน่ ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการศึกษาปฏิบัติพระกรรมฐาน

6. ฌาน 4 หมายถึง ภาวะที่จิตสงบแน่วแน่เนื่องมาจากการเพ่งอารมณ์การเพ่งอารมณ์จนจิต แน่วแน่เป็นสมาธิเป็นลักษณะการทำจิตให้สงบเป็นผู้ที่ยังมีอารมณ์แห่งจิตของคนทั่วไป โดยยังมี ภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก มีการตรอง เรียกว่า วิจาร มีปีติ ความอิ่มใจ มีสุข ความสบายใจที่เกิด จากวิเวก ความสงบ และเป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียวซึ่งเรียกว่า เอกัคคตาตามหลักทางพุทธ ศาสนาแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

1) ปฐมฌาน (the First Absorption) หมายถึง องค์ประกอบ 5 ประการ คือ ผู้ที่มีภาวะ จิตสงบสงัดเป็นกุศลอยู่ในภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก ไม่มีภาวะของการตรอง เรียกว่า วิจาร ยังคงมีปีติ ความอิ่มใจ มีสุข ความสบายใจที่เกิดจากวิเวก ความสงบ และเป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่ง เดียวซึ่งเรียกว่า เอกัคคตา

2) ทุติยฌาน (the Second Absorption) หมายถึง องค์ประกอบ 3 ประการ คือ ผู้ที่ไม่มี ภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก ไม่มีภาวะของการตรอง เรียกว่า วิจาร ยังคงมีปีติ ความอิ่มใจ มีสุข ความสบายใจที่เกิดจากวิเวก ความสงบ และเป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียวซึ่งเรียกว่า เอกัคคตา

3) ตติยฌาน (the Third Absorption) หมายถึง องค์ประกอบ 2 ประการ คือ ผู้ที่ไม่มี ภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก ไม่มีภาวะของการตรอง เรียกว่า วิจาร ไม่มีภาวะของความปีติความ อิ่มใจคงคงภาวะของความสุขอันเกิดแต่สมาธิ คงเหลือเพียงจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียวซึ่งเรียกว่า เอกัคคตา

4) จตุตถฌาน (the Fourth Absorption) หมายถึง องค์ประกอบ 1 ประการ คือ ผู้ที่ไม่มี ภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก ไม่มีภาวะของการตรอง เรียกว่า วิจาร ไม่มีภาวะของความปีติความ อิ่มใจคง ไม่มีภาวะของความสุขอันเกิดแต่สมาธิ ไม่มีภาวะของจิตที่มีอารมณ์อื่นๆ เหลืออยู่ซึ่ง เรียกว่าเอกัคคตา

7. **วิปัสสนากัมมัฏฐาน** หมายถึง การฝึกอบรมทางปัญญาเพื่อให้เกิดความเข้าใจแจ่มชัดในสิ่งต่างๆ ทั้งหลายตรงตามสภาวะความเป็นจริงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในระหว่างการปฏิบัติจนเกิดเป็นปัญญาสามารถละกิเลสและความชั่วสู่ความหลุดพ้นเป็นอิสระอย่างแท้จริงและยั่งยืน

8. **พละ 5** หมายถึง คำสั่ง 5 ประการ ที่ใช้เป็นพื้นฐานในกรปฏิบัติกรรมฐานซึ่งส่งผลทำให้ผู้ปฏิบัติมีบุคลิกภาพของผู้บำเพ็ญที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีสติปัญญาที่จะนำตนเองในกิจการต่างๆ ทำให้เกิดความมั่นคงแก่ชีวิต เมื่อฝึกดีแล้วจะเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวของบุคคล ได้แก่

1. ศรัทธาพละ หมายถึง ความเชื่อ เป็นคำสั่งควบคุมความดั่งเลสงสัยในพระพุทธศาสนา ศรัทธา พบได้ในหลักธรรม “โศดาปัตตติยงคะ 4”
2. วิริยะพละ หมายถึง ความเพียร เป็นคำสั่งควบคุมความเกียจคร้านในทางพระพุทธศาสนาพบได้ในหลักธรรม “สัมมปปธาน 4”
3. สติพละ หมายถึง ความระลึกได้ เป็นคำสั่งควบคุมความประมาทเลินเล่อไม่ได้ใจในทางพระพุทธศาสนาพบได้ใน “สติปัญญา 4”
4. สมาธิพละ หมายถึง ความตั้งใจมั่น เป็นคำสั่งควบคุมความฟุ้งซ่านไขว่เขวในทางพระพุทธศาสนาพบได้ในหลักธรรม “ฌาน 4”
5. ปัญญาพละ หมายถึง ความรอบรู้ เป็นคำสั่งควบคุมการหลงงมงายในทางพระพุทธศาสนาพบได้ใน “อริยสัจ 4”

9. **โศดาปัตตติยงคะ 4** หมายถึง ปัจจัยองค์ประกอบซึ่งเป็นแนวทาง และวิธีปฏิบัติตนเพื่อสร้าง และเสริมกำลังในด้านศรัทธาความเชื่อในบุคคล และละความดั่งเลสงสัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจแจ่มชัดในสิ่งต่างๆ ทั้งหลายตรงตามความเป็นจริงมี 4 ปัจจัยองค์ประกอบดังนี้

1. สัมปรัสังเสวะ หมายถึง การคบสัตบุรุษหรือการคบคนดีคนที่ประพฤติชอบด้วยกายวาจาใจ และการสนทนากับผู้รู้ผู้ทรงคุณความรู้
2. สัทธัมมัสสวนะ หมายถึง การได้ฟังและเชื่อในสัทธรรมคำสั่งสอนของสัตบุรุษคนที่มีความประพฤติชอบด้วยกายวาจาใจศึกษาเล่าเรียนที่แสดงหลักความจริงความดีงาม
3. โยนิโสมนสิการ หมายถึง การพิจารณาโดยแยกคายซึ่งเป็นการรู้จักคิดและคิดถูกวิธี ด้วยการพิจารณาเข้าถึงความจริงโดยการสืบค้นหาเหตุผลไปตามลำดับจนถึงต้นเหตุ สามารถแยกองค์ประกอบจนมองเห็นเข้าใจความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยหรือการตรึงตรองให้รู้จักสิ่งดีชั่วให้เกิดขึ้นซึ่งจะมีให้เกิดอวิชาความรู้ความเข้าใจผิดๆ และค้นหา
4. ธรรมานุธรรมปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องตรงตามแนวทางที่เป็นจุดมุ่งหมาย และการปฏิบัติถูกต้องตามกระบวนการธรรม

10. สัมภาษณ์ 4 หมายถึง ปัจจัยองค์ประกอบซึ่งเป็นแนวทางและวิธีปฏิบัติตนเพื่อสร้างและเสริมกำลังในด้านวิริยะความพยายามในบุคคลมี 4 ปัจจัยองค์ประกอบดังนี้

1. สัจจวปธาน หมายถึง ความเพียรระวังบาปจากกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น
2. ปหานปธาน หมายถึง การเพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
3. ภวานาปธาน หมายถึง การเพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่มียังไม่เกิด ให้เกิดให้มีขึ้น
4. อนุรักษนาปธาน หมายถึง ความเพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม และบำเพ็ญให้เจริญยิ่งขึ้นไปอย่างเต็มที่

11. สติปัฏฐาน 4 หมายถึง ปัจจัยองค์ประกอบซึ่งเป็นแนวทางและวิธีปฏิบัติตนเพื่อสร้างและเสริมกำลังในด้านปัญญาการตระหนักรู้ในบุคคลมี 4 ปัจจัยองค์ประกอบดังนี้

1) กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการใช้สติพิจารณาร่างกายเป็นอารมณ์ว่าร่างกายนี้เป็นเพียงร่างกาย ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่บุคคลไม่ใช่ตัวตนเราและไม่ใช่เขา

2) เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการใช้สติตามดูเวทนา คือความรู้สึกสุขความรู้สึกทุกข์และความรู้สึกไม่สุขไม่ทุกข์ เป็นอารมณ์ จนเข้าใจรู้เท่าทันว่า เวทนานี้ก็สักว่าเวทนา ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่บุคคลไม่ใช่ตัวตนไม่ใช่เราและไม่ใช่เขา

3) จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการใช้สติพิจารณาใจที่เศร้าหมองหรือผ่องแผ้วเป็นอารมณ์ว่าใจนี้เป็นเพียงใจ ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่บุคคลไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เราและไม่ใช่เขา โดยการกำหนดรู้จิตตามสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้นๆ

4) ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หมายถึง ปัญญาที่เกิดจากการตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรมที่เป็นกุศลหรือที่เป็นอกุศลที่เกิดขึ้นกับใจเป็นอารมณ์ว่า ธรรมนี้ก็เพียงธรรมไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่บุคคลไม่ใช่ตัวตนไม่ใช่เราและไม่ใช่เขา

12. ฌาน 4 หมายถึง การเพ่งอารมณ์จนใจแน่วแน่เป็นอัปนาสมาธิภาวะจิตสงบประณีต ซึ่งมีสมาธิเป็นองค์ธรรมหลักมี 4 ปัจจัยองค์ประกอบ ดังนี้

1. ปฐมฌาน หมายถึง องค์ประกอบ 5 ประการ คือ ผู้ที่มีภาวะจิตสงบสงบงัดเป็นกุศลอยู่ในภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก ไม่มีภาวะของการตรอง เรียกว่า วิจาร ยังคงมีปีติ ความอึดใจ มีสุข ความสบายใจที่เกิดจากวิเวก ความสงบ และเป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียวซึ่งเรียกว่า เอกัคคา
2. ทุติยฌาน หมายถึง องค์ประกอบ 3 ประการ ผู้ที่ไม่มีภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก ไม่มีภาวะของการตรอง เรียกว่า วิจาร ยังคงมีปีติ ความอึดใจ มีสุข ความสบายใจที่เกิดจากวิเวก ความสงบ และเป็นจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียวซึ่งเรียกว่า เอกัคคา
3. ตติยฌาน หมายถึง องค์ประกอบ 2 ประการ คือ ผู้ที่ไม่มีภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก ไม่มีภาวะของการตรอง เรียกว่า วิจาร ไม่มีภาวะของความปีติความอึดใจคง

ภาวะของความสุขอันเกิดแต่สมาธิ คงเหลือเพียงจิตที่มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียวซึ่งเรียกว่า เอกัคตา

4. จตุตถฌาน หมายถึง องค์ประกอบ 1 ประการ คือ ผู้ที่ไม่มีภาวะของการตรีก เรียกว่า วิตก ไม่มีภาวะของการตรอง เรียกว่า วิจาร ไม่มีภาวะของความปีติความ อิมใจคง ไม่มีภาวะของความสุขอันเกิดแต่สมาธิ ไม่มีภาวะของจิตที่มีอารมณ์อื่นๆ เหลืออยู่ซึ่งเรียกว่าเอกัคตา

13. อริยสัจ 4 หมายถึง ปัจจยองค์ประกอบซึ่งเป็นความจริงแท้แน่นอนซึ่งเป็นแนวทางและวิธีปฏิบัติตนเพื่อสร้าง และเสริมกำลังในด้านปัญญามี 4 ปัจจยองค์ประกอบ ดังนี้

1. ทุกข์ หมายถึง สภาพที่ทนอยู่ได้ยากหรืออยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้น หรือ ความรู้สึกไม่สบาย
2. สมุทัย หมายถึง สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหาความอยากได้อยากมี หรือไม่ อยากได้ไม่อยากมี
3. นิโรธ หมายถึง ความดับทุกข์หรือการดับตัณหาได้อย่างสิ้นเชิงเป็นภาวะปลอดจากทุกข์เพราะไม่มีทุกข์ที่จะเกิดขึ้น
4. มรรค หมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อการดับทุกข์มี 8 ประการ ได้แก่ สัมมาทิฎฐิ หมายถึง การมีความเห็นถูกต้องตามทำนองคลองธรรม สัมมาสังกัปปะ หมายถึง มีความคิดในทางที่ถูกต้อง สัมมาวาจา หมายถึง การพูดถูกต้องไม่เป็นโทษทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น สัมมากัมมันตะ หมายถึง มีการกระทำถูกต้อง ไม่เป็นโทษต่อตนเอง และผู้อื่น สัมมาอาชีวะ หมายถึง มีการดำรงชีพถูกต้อง ไม่เป็นโทษต่อตนเอง และผู้อื่น สัมมาวายามะ หมายถึง การมีความเพียรพยายามที่ถูกต้อง และบากบั่นไม่ ท้อถอยหวังความก้าวหน้าอย่างแรงกล้า สัมมาสติ หมายถึง มีการระลึกในใจอย่างถูกต้อง เป็นการระลึกแต่ในสิ่งที่เกี่ยวพันแก่ปัญญาเพื่อขจัดอวิชชาความไม่รู้ หรือ ความรู้ความเข้าใจผิดๆ ที่ครอบงำอยู่ และสัมมาสมาธิหมายถึงมีการตั้งใจมั่นอย่าง เป็นอาการของใจที่รวมกำลังเป็นจุดเดียวเพื่อให้เกิดปัญญา และการพักผ่อนทางใจ

14. สังคหัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเพื่อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ 4 ประการ

- 1) ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเพื่อแบ่งปันของๆ ตนเพื่อประโยชน์ แก่บุคคลอื่น โดยไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว แบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่
 - 1.1 อามิสทาน หมายถึง การให้วัตถุสิ่งของพระพุทธเจ้าตรีสวา ข้าว (อาหาร) และ น้ำเป็นทรัพย์โดยปรมาตล์ สิ่งอื่นเป็นทรัพย์โดยบัญญัติเพราะเกิดจากการ สมมุติของของคนที่ทำให้เกิดความจำเป็น อาทิ เสื้อผ้าถ้าใส่กันอายุ เงินทอง

เพชรที่กินไม่ได้และไม่มีประโยชน์การให้ทานโดยกาลอันควร

1.2 อภัยทาน หมายถึง การยกโทษด้วยการไม่พยาบาทจองเวร บัณฑิตกล่าวเป็นทานที่ให้ได้อย่างที่สุด โดยเฉพาะการให้อภัยศัตรูหรือผู้ที่ทำร้ายตนอย่างสาหัส

1.3 วิทยาทาน หมายถึง การให้ความรู้ทางโลก

1.4 ธรรมทาน หมายถึง การให้ความรู้ทางธรรมเป็นการให้ความรู้ที่เชื่อว่าเป็นการให้ทุกอย่าง

2) ปิยวาจา หมายถึง การพูดด้วยน้ำใจหวังดี มุ่งให้เกิดประโยชน์เป็นผลดีทำให้เกิดความเชื่อถือสนิทสนมเคารพนับถือกันตามหลัก “วาจาสุตร” ในพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย

2.1 วาจาที่เป็นสัจ

2.2 วาจาที่อ่อนหวาน

2.3 วาจาที่ประกอบด้วยประโยชน์

2.4 วาจาที่มีเมตตาจิต

3) อัตถจริยา หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นด้วยการช่วยเหลือโดยการใช้กำลังงาน กำลังความคิด และกำลังทรัพย์ประกอบด้วย

3.1 การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์

3.2 การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นด้วยกำลังกาย

3.3 การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นด้วยกำลังปัญญา

3.4 การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

3.5 การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นด้วยกำลังทรัพย์

4) สมานัตตตา หมายถึง ประพฤติตนอย่างเหมาะสมพอดีกับฐานะและหน้าที่ของตนต่อผู้อื่นอย่างเสมอต้นเสมอปลายและเท่าเทียมประกอบด้วย

4.1 ไม่หยิ่งทะนงตน

4.2 การวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ

4.3 ความเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย

4.4 ความเป็นผู้เสมอกันในการร่วมสุขร่วมทุกข์

4.5 การประพฤติตนเหมาะสมแก่ภาวะบุคคลและเหตุการณ์

15. ความสามารถเชิงปัญญาในการจัดการกลยุทธ์ หมายถึง ด้วชีวิตความสามารถของผู้นำการจัดการกลยุทธ์ในเชิงปัญญา 4 ด้าน ได้แก่

1) ความสามารถเชิงปัญญาในด้านบุคคล หมายถึง ความเฉลียวฉลาด และทักษะของผู้นำโดยการสร้างวิสัยทัศน์ และวางแผนกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ประกอบด้วยตัวชี้วัด 6 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ความสามารถเชิงปัญญาด้านการมีส่วนร่วม
- 1.2 ความสามารถเชิงปัญญาด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
- 1.3 ความสามารถเชิงปัญญาด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 1.4 ความสามารถเชิงปัญญาด้านการใช้แรงจูงใจ
- 1.5 ความสามารถเชิงปัญญาด้านความสามารถ
- 1.6 ความสามารถเชิงปัญญาด้านสมรรถนะ

2) ความสามารถเชิงปัญญาในด้านบริบท หมายถึง ความเฉลียวฉลาดของผู้นำในการบริหารจัดการด้าน โครงสร้าง และสภาพแวดล้อมด้านบริบทที่ต้องดำเนินการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ความสามารถเชิงปัญญาด้านความเข้าใจและการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร
- 2.2 ความสามารถเชิงปัญญาด้านการมีค่านิยมร่วม
- 2.3 ความสามารถเชิงปัญญาด้านความเชื่อร่วม
- 2.4 ความสามารถเชิงปัญญาด้านการพัฒนาระบบเครือข่าย
- 2.5 ความสามารถเชิงปัญญาด้านการเข้าใจสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

3) ความสามารถเชิงปัญญาในด้านกระบวนการ หมายถึง ความเฉลียวฉลาดของผู้นำในการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดการทำงานให้เป็นไปได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ด้าน ได้แก่

- 3.1 ความสามารถเชิงปัญญาด้านวิธีการเชิงกลยุทธ์
- 3.2 ความสามารถเชิงปัญญาด้านการดำเนินการเชิงกลยุทธ์
- 3.3 ความสามารถเชิงปัญญาด้านการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์

4) ความสามารถเชิงปัญญาในด้านผลการดำเนินงาน หมายถึง ความเฉลียวฉลาดของผู้นำที่จะเข้าใจการวัดผลการดำเนินการของหน่วยงานหรือองค์กรให้เป็นไปได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่

- 4.1 ความสามารถเชิงปัญญาด้านมุมมองด้านลูกค้า
- 4.2 ความสามารถเชิงปัญญาด้านมุมมองด้านการเงิน
- 4.3 ความสามารถเชิงปัญญาด้านมุมมองด้านกระบวนการภายใน
- 4.4 ความสามารถเชิงปัญญาด้านมุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework of the Study)

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้ศึกษา พบว่าตัวแปรสังเกตได้ (Manifest Variable) ตามสมมติฐานในโมเดลเชิงสาเหตุ (Causal model) มีความสัมพันธ์กันในเชิงแนวคิด และทฤษฎีผู้ศึกษาจึงใช้ตัวแบบโมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Equation Modeling: SEM) โดยการพัฒนาตัวแบบโมเดลการวัด (Measurement model or Confirmatory factor models) เพื่อการวิเคราะห์ตัวประกอบที่แสดงถึงความสัมพันธ์กันในระหว่างตัวแปรสังเกตได้ (Manifest Variable) กับตัวแปรแฝง (Latent Variable) ในโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 2551. หน้า 94)

การศึกษาครั้งนี้เป็นความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรจากปรากฏการณ์ในสังคมไทยปัจจุบันที่ยกย่องเชิดชูคนเก่งมากกว่าคนดี โดยหลายครั้งได้มีการหยิบยกปรากฏการณ์ดังกล่าวมาเป็นประเด็นวิพากษ์กันอยู่เสมอว่าระหว่างความรู้ซึ่งเป็นเครื่องหมายของความเก่งกับคุณธรรมซึ่งเป็นเครื่องหมายของความดี อะไรสำคัญกว่ากัน สุดท้ายสังคมไทยก็มุ่งเป้าหมายหลักไปที่การแสวงหาความรู้หรือให้ความสำคัญกับคนเก่ง จนบางครั้งเหมือนละเลยในเรื่องคุณธรรมหรือการเป็นคนดีไป แต่ถ้าสังคมมีแต่คนเก่งแต่ขาดคุณธรรมและความดีงามแล้วมีความเป็นไปได้สูงที่คนเก่งแต่ขาดคุณธรรมเหล่านี้จะสร้างปัญหาให้องค์กรที่ตนทำงาน สังคม หรือประเทศชาติ

ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วยการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมและความดีงามให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำองค์กรย่อมเป็นการเสริมสร้างให้องค์กรเป็นสถานที่น่าทำงาน สังคมเป็นสังคมที่สุขสงบน่าอยู่ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความตอนหนึ่งว่า “คนดีทำให้คนอื่นดีได้ หมายความว่าคนดีทำให้เกิดความดีในสังคม และคนอื่นก็ดีไปด้วย แต่ความเลวนั้นจะทำให้คนอื่นเป็นคนเลวก็ยาก ถ้าคนดีเข้มแข็งในความดี จะให้คนเลวมาทำให้คนดีเป็นคนเลวยากสำคัญอยู่ที่ความเข้มแข็งของคนดี...” (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. รัชกาลที่ 9. 2539) และความบางตอนที่ได้พระราชทานแก่คณะผู้บริหารและสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยต่างๆ ว่า “การมุ่งสั่งสอนนักศึกษาให้เป็นคนเก่งซึ่งเป็นการดีแต่นอกจากจะสอนให้เก่งแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วยประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อมคือ ทั้งเก่งและทั้งดีมาเป็นกำลัง ของบ้านเมือง...” (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. รัชกาลที่ 9. 2533)

การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการบูรณาการแนวคิดเพื่อค้นหาค้นหาองค์ประกอบปัจจัยเชิงสาเหตุของของผล 5 ในการปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อการพัฒนาบุคคลให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดีขององค์กรสังคม และประเทศชาติ โดยใช้การวิจัยแบบสังนิยมเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Realism) โดยนำกรอบทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ของ B. F. Skinner ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ที่เชื่อว่า

พฤติกรรมของบุคคลเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมโดยสภาพแวดล้อมประกอบด้วยเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ โดยเงื่อนไขประการแรกตามกรอบทฤษฎีกำหนดให้เป็นเงื่อนไขนำ (Antecedents: A) หมายถึง เหตุการณ์สภาพการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนการแสดงออกทางพฤติกรรม โดยเงื่อนไขประการแรกเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเงื่อนไขประการที่สอง ได้แก่ การพิจารณาและตัดสินใจว่าควรหรือไม่ควรแสดงออกทางพฤติกรรม (Behavior: B) ของบุคคล นำไปสู่เงื่อนไขประการสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยผลกระทบ หรือผลจากการกระทำ (Consequences: C) หมายถึง เหตุการณ์หรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรม โดยผลจาก 2 เงื่อนไขแรกส่งผลต่อพฤติกรรมนั้นให้มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยสม่ำเสมอ ซึ่งอาจลดลงหรือยุติลงก็ได้ในเชิงทฤษฎีปัจจัยทั้ง 3 ประการจะดำเนินอย่างต่อเนื่องกันไปโดยปัจจัยผลกระทบ (Consequences: C) จะกลับกลายมาเป็นปัจจัยเงื่อนไขนำ (Antecedents: A) อันนำไปสู่การเกิดพฤติกรรม (Behavior: B) และนำไปสู่ปัจจัยผลกระทบ (Consequences: C) ต่อเนื่องเป็นพลวัตร (B. F. Skinner.1953. Online.)

ผู้ศึกษาสนใจนำแนวคิดเฉพาะในส่วนของปัจจัยเงื่อนไขนำ (Antecedents: A) และปัจจัยพฤติกรรม (Behavior: B) จากแนวทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ของ บี. เอฟ. สกินเนอร์ มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในตัวแบบโมเดลการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

1.ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent variable) การศึกษาครั้งนี้ ได้นำองค์ความรู้และแนววิธีในการปฏิบัติกรรมฐานซึ่งมี 2 รูปแบบ ได้แก่ สมถกรรมฐาน และ วิปัสสนากรรมฐาน โดยทั้งสองรูปแบบส่งผลให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีบุคลิกภาพของผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีสติปัญญาที่จะนำตนเองไปสู่ความสำเร็จเกิดความมั่นคงแก่ชีวิต เป็นธรรมที่เป็นหลักปฏิบัติทางจิต โดยเป็นสภาวะที่เกิดจากปัจจัยตัวแปรแฝงด้านพละ 5 ด้าน ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรแฝงภายนอก โดยวัดจากตัวแปรแฝง 5 ตัวแปรได้แก่ 1) ด้านศรัทธา 2) ด้านวิริยะ 3) ด้านสติ 4) ด้านสมาธิ และ 5) ด้านปัญญาความรู้ชัด (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต. พละ 5. หน้า 177-209. อินทรี 5. หน้า 357-442. ออนไลน์)

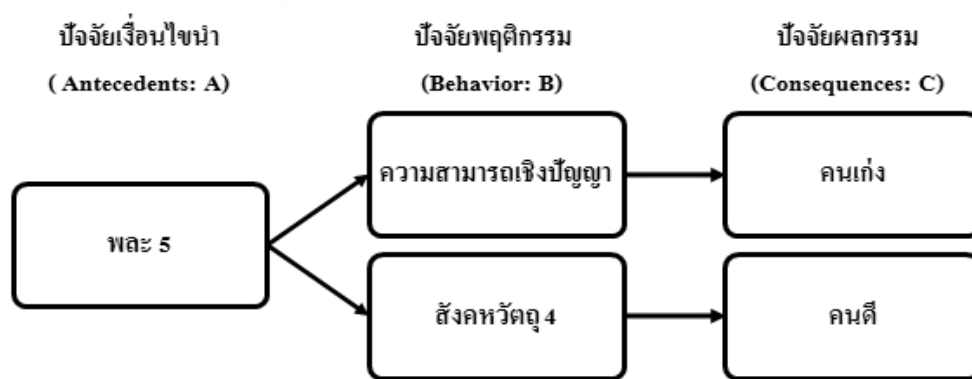
2.ตัวแปรตามหรือตัวแปรผล(Dependent variable)ได้แก่ ตัวแปรแฝงภายในจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยตัวแปรพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4กับปัจจัยด้านความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นตัวแปรตามหรือตัวแปรผลในตัวแบบโมเดลการวิจัย ได้แก่

2.1 ปัจจัยตัวแปรพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเถรวาทที่กล่าวถึงการปฏิบัติเพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถยึดเหนี่ยวใจผู้อื่นไว้ได้ เป็นตัวแปรแฝงภายนอกจำนวน 4 ตัวแปรได้แก่ 1) ทาน หมายถึง การให้ของที่ควรให้แก่คนที่ควรให้เพื่อประโยชน์แก่ผู้รับ 2) ปิยวาจา หมายถึง คำพูดที่

กล่าวกับผู้อื่นด้วยจิตเมตตาเป็นคำที่พูดด้วยความรักความปรารถนาดีสุภาพอ่อนโยนเพื่อคำแนะนำ ตักเตือนผู้อื่นด้วยความหวังดี 3) อุตถจริยา หมายถึง การบำเพ็ญตนและประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้อื่น และ 4) สมานัตตดา หมายถึง การทำตัวให้เข้ากันได้ ด้วยการร่วมสุขร่วมทุกข์ไม่ถือตัวมีความเสมอภาค และวางตัวอย่างเหมาะสม (พระธรรมปิฎก: ป.อ. ปยุตโต, 2538. สังคหวัตถุ 4. หน้า 295 – 353. ออนไลน์)

2.2 ปัจจัยด้านความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยโดย นำตัวแบบการวัดและเครื่องมือการวัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ รวีวรรณกลิ่นหอม ซึ่งพัฒนามาจาก ตัวแบบการวัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามแนวคิดของ Davies and Davies ซึ่งเป็นแนวคิดการวัดภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์จากความสามารถในเชิงปัญญาที่ใช้ในกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยการวัดผล จากการดำเนินงานในบริบทที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงและการพัฒนากลยุทธ์ องค์กรได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ (รวีวรรณ กลิ่นหอม, 2550. หน้า 4-5) ซึ่งตัวแปรตามหรือตัวแปรผลวัดจากตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแปรในด้านปัญญาในด้านบุคคล 2) ตัวแปรด้านปัญญาในด้านบริบท 3) ตัวแปรด้าน ปัญญาในด้านกระบวนการ และ 4) ตัวแปรด้านปัญญาด้านผลการดำเนินงาน

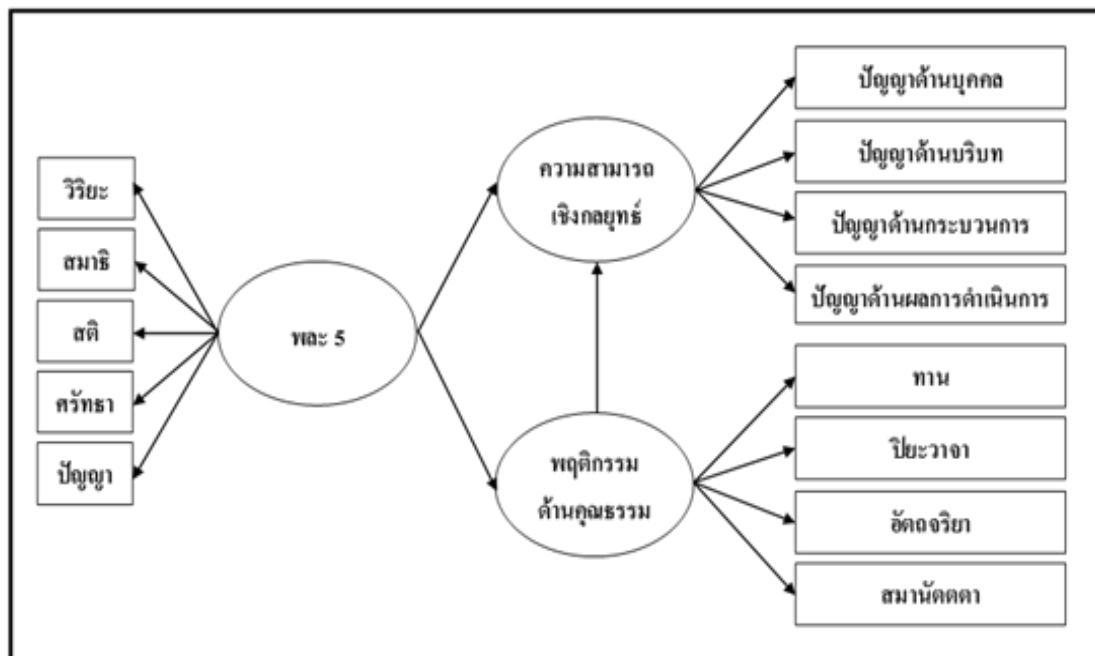
เพื่อสร้างกรอบชุดความคิดในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมทั้งในประเทศ และต่างประเทศเพื่อบูรณาการคิดจาก หลักธรรมที่ปรากฏตามพระไตรปิฎกในทางพระพุทธศาสนา เถรวาท ทฤษฎี งานวิจัย แนวคิดและบทความ เพื่อค้นหาความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยตัวแปรตัวที่ เกี่ยวข้องกับข้อคำถามของงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อสร้างรูปแบบ โมเดลความสัมพันธ์ระหว่าง องค์กรประกอบปัจจัยผล 5 ในผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทกับพฤติกรรมด้านคุณธรรม ในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ไทยซึ่งผู้วิจัยยังมุ่งหวังที่จะนำผลการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและ ยกกระดับคุณภาพในด้านความดี และเพิ่มศักยภาพในด้านความเก่งของทรัพยากรบุคคลากรให้เป็น บุคคลากรที่มีคุณสมบัติพึงประสงค์ขององค์กรและมีศักยภาพเพียงพอในการนำพาองค์กรไปสู่ ความยั่งยืน พร้อมสร้างความสุขและความพึงพอใจในการทำงานให้สมาชิกในองค์กร และจากการ ทบทวนหลักธรรมดังที่ปรากฏตามพระไตรปิฎกในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ทฤษฎี งานวิจัย แนวคิด และบทความที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษาผู้ศึกษาได้พบความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยตัวแปรที่ เกี่ยวข้องกับข้อคำถามงานวิจัยตามกรอบแนวคิดแบบจำลองเชิงทฤษฎีในการศึกษานี้ซึ่งได้ แสดงไว้ ดังปรากฏในภาพประกอบที่ 1.1

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของการวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง ผละ 5 และ พฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 ของผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

แบบจำลอง และสมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาโมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง ผละ 5 และ พฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 ของผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย โดยพัฒนาตัวแบบโมเดลการวัด (Measurement model or Confirmatory factor models) เป็น 3 โมเดล แยกเป็น โมเดลการวัดปัจจัยด้านผละ 5 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปรประกอบด้วย 1) ตัวแปรด้านศรัทธา 2) ตัวแปรด้านวิริยะ 3) ตัวแปรด้านสติ 4) ตัวแปรด้านสมาธิ และ 5) ตัวแปรด้านปัญญา ความรู้ชัด โมเดลการวัดปัจจัยพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 จำนวน 4 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ตัวแปรด้านทาน เป็นการให้สิ่งของที่ควรให้แก่คนที่ควรให้เพื่อประโยชน์แก่ผู้รับ 2) ตัวแปรด้านปิยวาจา เป็นคำพูดที่กล่าวกับผู้อื่นด้วยจิตเมตตาเป็นคำที่พูดด้วยความรักความปรารถนาดีสุภาพอ่อนโยนเพื่อกำแนะนำตักเตือนผู้อื่นด้วยความหวังดี 3) ตัวแปรด้านอัตถจริยา เป็นการบำเพ็ญตนและการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) ตัวแปรด้านสมานัตตตา เป็นการทำให้เข้ากันได้ ด้วยการร่วมสุขร่วมทุกข์ไม่ถือตัวมีความเสมอภาค และวางตัวอย่างเหมาะสม และ โมเดลการวัดความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยจำนวน 4 ตัวแปรประกอบด้วย 1) ตัวแปรความสามารถในด้านปัญญาในด้านบุคคล 2) ตัวแปรความสามารถในเชิงปัญญาในด้านบริบท 3) ตัวแปรความสามารถในเชิงปัญญาในด้านกระบวนการ และ 4) ตัวแปรความสามารถในเชิงปัญญาด้านผลการดำเนินงานดังแสดงในภาพประกอบที่ 1.2

ภาพประกอบที่ 1.2 แบบจำลองตัวแบบความสัมพันธ์ที่ศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างผละ 5 ในผู้ปฏิบัติกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท กับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

จากแบบจำลองสมการความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างผละ 5 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท กับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และกำหนดสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของตัวแปรในแบบจำลองสมการโครงสร้าง ไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผละ 5 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

สมมติฐานที่ 2 ผละ 5 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท

สมมติฐานที่ 3 พฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

สมมุติฐานที่ 4 และ 5 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทมีความสัมพันธ์ทางอ้อมเชิงบวกผ่านพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหัตถ์ 4 ไปยังความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการศึกษา(Contributions / Implications of the Study)

การศึกษาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง พละ 5 และพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหัตถ์ 4 ของผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย ครั้งนี้เป็นการศึกษาตามแนวทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของ บี. เอฟ. สกินเนอร์ ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งได้จากการบูรณาการบนฐานความคิดในการปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทตามคตินิยมในทางพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อเป็นกุศโลบายเพื่อฝึกฝนบุคคลให้เป็นคนดีขององค์กร และสังคมโดยหวังว่าจะสามารถนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปต่อยอดแนวคิดทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ดังนี้

1. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในเชิงทฤษฎี

ผู้ศึกษาคาดหวังว่าจะได้ข้อค้นพบในเชิงสนับสนุนแนวคิดจากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุความสัมพันธ์ในตัวแบบโมเดลความสัมพันธ์ที่สามารถนำไปบูรณาการแนวคิดเพื่อใช้ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยการศึกษากำหนดให้ปัจจัยการปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาบุคคลทางด้าน ศรัทธาพละ วิริยะพละ สติพละ สมาธิพละ และปัญญาพละ ซึ่งผู้ศึกษากำหนดให้เป็นเงื่อนไขนำปัจจัยนำ (Antecedents: A) นำไปสู่การเกิดพฤติกรรม (Behavior: B) ในด้านคุณธรรมของผู้บริหาร และความสามารถเชิงปัญญาในผู้นำการจัดการกลยุทธ์ในผู้จัดการธุรกิจไทยซึ่งเป็นปัจจัยผลกระทบหรือผลการกระทำของบุคคล (Consequences: C) ตามกรอบทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) ของ สกินเนอร์ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร

การบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติพระกรรมฐานกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหัตถ์ 4 ตามคตินิยมในพระพุทศาสนาเถรวาทและความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย ตามกรอบทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของ บี. เอฟ. สกินเนอร์ ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในตัวแบบสมการโครงสร้าง และตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในกลุ่มตัวอย่างและหากพบว่าผลการศึกษาเป็นไปตามข้อสมมุติฐานก็จะแสดงให้เห็นได้ว่าแนวคิดที่เสนอมีความแข็งแรงเพียงพอในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพละ 5 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาท กับพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหัตถ์ 4 และความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย

2. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในเชิงระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยโดยนำการวิเคราะห์ตัวแบบโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ ปัจจัยเชิงสาเหตุ (Causal Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับงานการศึกษาวิจัยเพื่อใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างปัจจัยด้านพลละ 5 ในผู้ปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธศาสนาเถรวาทกับปัจจัยพฤติกรรมด้านคุณธรรมในมิติของสังคหวัตถุ 4 และปัจจัยด้านความสามารถเชิงปัญญาของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทย โดยทำการทดสอบค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องในโครงสร้างเพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ และสรุปปรากฏการณ์ต่างๆในตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ว่ามีปัจจัยตัวแปรอิสระตัวแปรใดบ้างในตัวแบบสมการโครงสร้างมีความสัมพันธ์กันและตัวแปรอิสระเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากน้อยเพียงใดซึ่งเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแบบโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุเป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการที่ทำการศึกษาด้านการจัดการอย่างกว้างขวาง การนำเทคนิคดังกล่าวมาใช้จึงมีความเหมาะสมกับการนำมาใช้ศึกษาเพื่อตอบข้อคำถามตามหัวข้อการวิจัยในครั้งนี้

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในเชิงปฏิบัติ

- 1) ส่งเสริมให้เกิดการนำแนวทางการปฏิบัติพระกรรมฐานในพุทธเถรวาทมาใช้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม และยกระดับศักยภาพของบุคคล และองค์กร
- 2) นำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดรูปแบบ แนวทาง และวางแผนเพื่อการพัฒนาศักยภาพบุคคลากร ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรเพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีลักษณะพึงประสงค์ขององค์กร ทางด้านความสามารถควบคู่คุณธรรมเพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา และความสำเร็จขององค์กร